

HISTORIA

Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu powołane zostało do życia w lutym 2006 r. przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach realizacji programu operacyjnego MKiDN „Znaki Czasu”.

Utworzenie instytucji było możliwe dzięki porozumieniu czterech partnerów: Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Gminy Miasta Toruń oraz toruńskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Sztuk Pięknych „Znaki Czasu”. Dzięki własnym środkom gminy oraz przyznaniu dofinansowania przez Unię Europejską (w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego), jak i dotacji MKiDN, w 2006 r. rozpoczęto budowę obiektu CSW.

27 października 2006 r. wmurowany został kamień węgielny. Budowa Centrum zakończona została w grudniu 2007 r. Tym samym zrealizowano w Toruniu pierwszy budynek wypełniający założenia programu MKiDN „Znaki Czasu”. Toruńskie CSW jest też pierwszym, całkowicie od podstaw wybudowanym w Polsce po 1939 r., obiektem poświęconym sztuce współczesnej.

14 czerwca 2008 r. nastąpiło otwarcie CSW dla publiczności.

Pierwszym dyrektorem toruńskiego CSW był Michał Korolko, obecny Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Funkcję dyrektora Centrum sprawował on w od kwietnia 2006 do marca 2007 roku; Michał Korolko był także, wspólnie z Piotrem Całbeckim (obecnym Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego) autorem wniosku o dofinansowanie inwestycji ze środków UE.

W kwietniu 2007 r. Dyrektorem CSW został Stefan Mucha (obecnie Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Toruniu), który koordynował zakończenie inwestycji, stworzył zespół administracyjny i merytoryczny instytucji oraz przygotował Centrum do otwarcia. W tym czasie został także ogłoszony konkurs na 2-letni program merytoryczny placówki oraz projekt wystawy inaugurującej działalność CSW, którego laureatką została Joanna Zielińska.

W pierwszym, dwuletnim etapie działalności Centrum (czerwiec 2008 – czerwiec 2010),

program instytucji formułowała Joanna Zielińska. W ramach tego programu w CSW zrealizowano 30 międzynarodowych wystaw (w tym 8 wystaw objętych wyłączną opieką kuratorską Joanny Zielińskiej) oraz szereg projektów artystycznych, w tym długofalowy projekt przestrzeni Pokoju z kuchnią.

W 2010 roku główny organizator CSW – Gmina Miasta Torunia – ogłosił konkurs na stanowisko Dyrektora CSW. Jego laureatem został Paweł Łubowski. Stanowisko Dyrektora Programowego obejmuje Dobrila Denegri, wyłoniona w przygotowanym przez Dyrektora Pawła Łubowskiego w czerwcu 2010 r. międzynarodowym konkursie na 4-letni program merytoryczny.

Od stycznia do grudnia 2015 roku pełniącym obowiązki Dyrektora był Krzysztof Białowicz.

W grudniu 2015 roku stanowisko Dyrektora CSW objął Wacław Kuczma. Został wyłoniony w konkursie zorganizowanym przez Gminę Miasta Torunia w czerwcu, a zakończonym w październiku 2015 roku.

W sierpniu 2020 roku stanowisko p.o. Dyrektora objęła Daria Pysiak.

1 października 2020 roku stanowisko Dyrektora CSW objął Krzysztof Stanisławski. Został wyłoniony w konkursie zorganizowanym przez Gminę Miasta Torunia.

ORGANIZATORZY

Działalność Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu finansowana jest ze środków Organizatorów:

- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Gminy Miasta Toruń

Od 1 stycznia 2010 CSW głównym organizatorem CSW jest Gmina Miasta Torunia.

Logo Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, logo województwa kujawsko-pomorskiego, logo Urzędu Miasta Torunia

CSW to

Budynek CSW zaprojektowany przez wrocławskiego architekta Edwarda Lacha, jest pierwszym od 1939 r. obiektem architektonicznym poświęconym sztuce współczesnej w Polsce.

- 8236,59 m² powierzchni budynku
- 4146 m² przestrzeni ekspozycyjnej
- 552,27 m² powierzchni użytkowej tarasu widokowego
- 1554 m² zasięgu wi-fi
- 457,63 m² pokoju z kuchnią
- 5 kondygnacji
- 3 windy
- 3 klatki schodowe
- 13 pomieszczeń biurowych
- 80 miejsc dla samochodów na parkingu podziemnym
- 30 miejsc w kawiarni
- 136 miejsc w kinie
- 1 basen
- 1 szatnia
- 1 czytelnia z biblioteką
- 1 księgarnia
- 1 kawiarnia z ogródkiem
- 1 sala konferencyjna
- 1 otwierające się okno
- ponad 800 dzieł w kolekcji
- 3,70 m wysokości w salach
- 7,26 m wysokości w największej sali
- 328 świateł ekspozycyjnych
- 22 filary

Obiekt wybudowany został przez Gminę Miasta Toruń dzięki dofinansowaniu Unii Europejskiej (w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego) i dzięki dotacji MKiDN. Budynek nie posiada barier architektonicznych i dostępny jest w całości dla osób niepełnosprawnych.

Projekt architektoniczny wykonała wrocławska pracownia R2 Leszka Rubika.

Przestrzeń ekspozycyjna

CSW dysponuje jedną z największych przestrzeni ekspozycyjnych w Polsce dedykowaną sztuce współczesnej – powierzchnia wystawiennicza wynosi ponad 4 tys m².

Kino Centrum

Sala kinowo-konferencyjna liczy 136 miejsc siedzących; zaopatrzona jest w kabinę projekcyjną (z projektorem cyfrowym), rzutnik multimedialny oraz system nagłośnieniowy standardu Dolby 7.1.

Sala dostosowana jest do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Program kinowy skupia się na prezentacji najnowszego dorobku międzynarodowej kinematografii. Oprócz codziennego repertuaru, Kino Centrum prezentuje tematyczne przeglądy kina fabularnego, artystycznego, dokumentalnego oraz sztuki wideo, organizuje spotkania autorskie i pokazy specjalne. Kino należy do ogólnopolskiej sieci kin studyjnych.

LabSen

Nowa przestrzeń poświęcona dynamicznym i multidyscyplinarnym działaniom – laboratorium zmysłów.

Wzrok oraz inne zmysły są fundamentalne dla naszego sposobu poznawania świata. Dla naszego podejścia do sztuki powinny być jeszcze ważniejsze. Zwłaszcza w przypadku sztuki Ernesto Neto, który stara się rozszerzyć nasze pole postrzegania poprzez wykraczanie poza to, co wizualne, i sięganie po wszystkie pozostałe zmysły. Sztuka powinna być dotykana, odczuwana, wączana lub smakowana. Opierając się na tych założeniach, Ernesto Neto, jeden z najbardziej znanych brazylijskich artystów, stworzył specjalny projekt wielofunkcyjnej i edukacyjnej przestrzeni w CSW. LabSen powinien zatem stać się rodzajem otwartej platformy dla interdyscyplinarnych programów, które będą odmieniać różne formy artystycznej ekspresji oraz rozmaite sposoby doświadczania sztuki i jej treści. Sztuki wizualne i performatywne, muzyka, film i taniec, teoria sztuki i literatura staną się niektórymi z danych wejściowych tej dynamicznej i wielofunkcyjnej przestrzeni, która zamierza funkcjonować jako rodzaj laboratorium zmysłów lub inaczej

mówiąc: LabSen.

Czytelnia

Czytelnia imienia Sömmeringów jest nowoczesną przestrzenią dystrybucji wiedzy na temat kultury wizualnej – miejscem badań, archiwum i gabinetem osobliwości w jednym. To przestrzeń, która wyrwie odwiedzających ją czytelników z opatrzonej codzienności za pośrednictwem liter.

Prezentujemy książki, które jak pisał Kafka, kłują nas i żądają, zmuszają do myślenia. Gromadzimy wciąż rosnący zbiór publikacji z zakresu sztuki współczesnej i kultury wizualnej, opatrzony funkcjonalnym systemem katalogowania, w sali z przyjaznym oświetleniem i wygodnymi meblami. Zbiór jest rozwijany poprzez kilka porządkujących go kategorii, takich jak: Kultura wizualna i sztuka, Katalogi i monografie oraz Wyspy książek, kompletujące wybrane zagadnienia. Oprócz tego wystawy tematyczne, eventy, czasopisma z całego świata, słowniki, stanowiska komputerowe, zbiór książek cyfrowych oraz WiFi.

Księgarnia Sztuki

Jedyna w Toruniu specjalistyczna księgarnia oferująca wydawnictwa z zakresu szeroko pojętej humanistyki, a także publikacje i gadżety CSW. Obok albumów, książek i czasopism poświęconych sztuce i refleksji nad nią, znaleźć tu można również publikacje z takich dziedzin, jak kulturoznawstwo, filozofia i etnologia, a także słowniki, encyklopedie, książki naukowe i popularnonaukowe oraz literaturę dla dzieci. W Księgarni Sztuki dostępne są publikacje tak prestiżowych wydawnictw jak, m.in.: MIT Press, Routledge, Yale University Press, Thames and Hudson LTD, Chicago Press, daab Publishing, Phaidon Press, Assouline, Taschen.

Cafe PARTER

W położonym na parterze Cafe PARTER można nie tylko napić się kawy, ale także coś przekąsić. W upalne dni kawiarnia zaprasza do ogródka na sąsiadującym z CSW Bulwarze Sztuki.

[Znajdź Cafe PARTER na Facebooku](#)

Parking podziemny dla samochodów

W budynku CSW dostępny jest podziemny parking monitorowany. Mogą z niego korzystać nie tylko goście CSW. Opłata parkingowa wynosi 3 zł za każdą rozpoczętą godzinę. Istnieje również możliwość wykupienia miejsc abonamentowych.

Taras widokowy

Z tarasu na 3 piętrze CSW rozciąga się widok na Pola Jordanowskie i Plac Rapackiego. Taras jest miejscem czasowych wystaw plenerowych, wydarzeń artystycznych oraz bankietów.

CENTRUM

Miejsca, gdzie prezentuje się sztukę, stają się co raz bardziej podobne do wielkich centrów rozrywki, gdzie serwuje się wyśmienitą kawę, gdzie można zobaczyć ciekawe filmy, kupić albumy i turystyczne pamiątki, przeglądać prasę – po prostu oddawać się urokowi życia. Nie zapominajmy jednak, że instytucje dedykowane sztuce są czymś jeszcze... Są miejscami niezwykłych zdarzeń, gdzie opowiada się fascynujące historie i znajduje się odpowiedzi na nurtujące pytania. To współczesne gabinety osobliwości, pełne niezwykłych przedmiotów i umykających obrazów. Pierwszy dyrektor Centre Pompidou w Paryżu uważał, że muzeum to przestrzeń erotyczna, poświęcona przyjemnościom, w której widz oddaje się marzeniom.

Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu, otwarte w czerwcu 2008, jest jedną z najnowszych przestrzeni dedykowanych w całości sztuce współczesnej w Polsce. Stawiając na nowoczesną, intermedialną i interdyscyplinarną formułę działania, zróżnicowany program, międzynarodowe kooperacje, stwarzając atmosferę sprzyjającą twórczemu wypoczynaniu, CSW stanowi miejsce otwartej dyskusji nad najważniejszymi zjawiskami w sztuce. Poprzez wystawy, wykłady, seminaria, programy rezydencyjne dla artystów, publikacje, działania edukacyjne, a także tworzenie kolekcji, CSW Znaki Czasu aktywnie włącza się w obieg sztuki współczesnej.

Program Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w latach 2008-2010 koncentrował się między innymi wokół fenomenu globalności, rozumianego jako ujęcie zjawisk regionalnych w perspektywie globalnej. Był to punkt wyjścia do budowania tożsamości instytucji, która

utworzona została z dala od centrum.

CSW Znaki Czasu w Toruniu, choć młode, ukształtowało swój profil jako instytucja, która kładzie nacisk na “bycie współczesną” i “bycie międzynarodową”. Jego interdyscyplinarny charakter i otwartość na większość innowacyjnych i “przełomowych” badań w obszarze różnorodnych ekspresyjnych środków gwarantuje jego aktywną i dynamiczną rolę w regionalnym i narodowym kontekście kulturowym oraz podkreśla duży potencjał w dialogu z innymi instytucjami sztuki współczesnej działającymi na całym świecie.

Otwartość na eksperymentowanie i innowacje, koncentracja na aktualnych kreatywnych praktykach wyrażanych za pośrednictwem różnych środków i języków artystycznych zawarta w misji Centrum jest podstawą, na której oparty program na lata 2011 – 2014. Jego celem jest pogłębienie i rozwinięcie tych założeń poprzez liczne wystawy indywidualne i grupowe międzynarodowych i polskich artystów, charakterystyczne dla danego miejsca wydarzenia wewnętrzne i plenerowe, warsztaty, rozmowy, panele, wykłady i inne działania uzupełniające. Dzięki szerokiemu spektrum działań ta propozycja programowa ma na celu pozycjonowanie Centrum jako prawdziwej platformy dla rozwoju sztuki i intelektualnego kontekstu odpowiadającego naszym czasom.

Koncepcja programu 2011–2014

Program instytucji działalności wystawienniczej Centrum i innych działań uzupełniających oraz dydaktycznych poprzez stosowanie dwóch zasad będących nieodłącznym elementem charakteru Centrum:

- Pierwsza zasada, dotyczy działalności wystawienniczej, która musi być na wysokim poziomie, musi mieć charakter międzynarodowy i interdyscyplinarny, musi być innowacyjna pod względem prezentacji i spójna w strukturze koncepcyjnej.
- Druga zasada, opiera się za założeniu, że Centrum nie powinno spełniać jedynie funkcji “Kunsthalle” – miejsca tymczasowych wystaw – ale funkcjonować także jako muzeum, którego celem jest utrzymywanie, konserwowanie, rozbudowywanie i promowanie swojej kolekcji.

Z tego względu konstrukcja program odpowiada trzem rodzajom tematycznie powiązanych i skoordynowanych wystaw:

- odbywających się raz na cztery lata,
- raz na dwa lata,
- i raz w roku.

Czteroletni program składa się z 4 (jedna rocznie) tematycznie powiązanych wystaw i 8 (dwie rocznie) indywidualnych wystaw polskich artystów pod opieką międzynarodowych kuratorów.

Dwuletni program składa się z 1 dużego projektu badawczego i projektu o charakterze wystawowym, w które zaangażowani będą międzynarodowi kuratorzy i artyści, i które będą zrealizowane w formie wystawy (jednej rocznie) oraz w formie publikacji / książki.

Program roczny składa się z indywidualnych wystaw międzynarodowych artystów, zaproszonych do zrealizowania projektu specjalnie dla Centrum.